

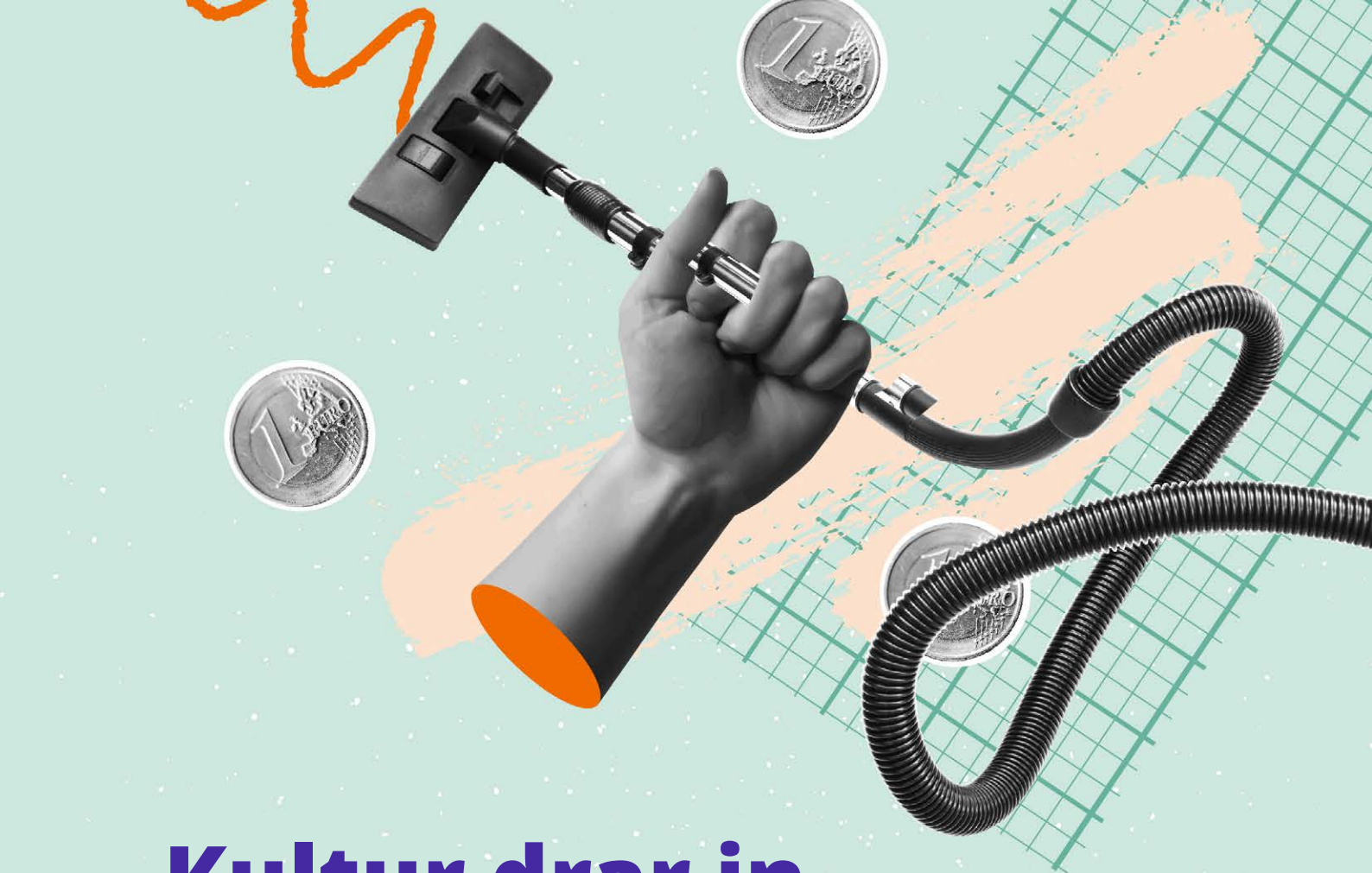
Kultur gör kommunen levande

Vi vill att kulturpolitik ska diskuteras i kommunal- och välfärdsområdesvalet! Kulturtjänster är lagstadgade uppgifter i kommunen. Varje kommun och välfärdsområde kan föra sin egen typ av kulturpolitik. Ett levande kulturfält för med sig invånare, intäkter, välfärd och trygghet till kommunen. Därför lönar det sig för alla kommuner att vara intresserade av det kulturen ger.
#kulturgörkommunenlevande

**Kultur gör
kommunen levande**

kuntaelaakulttuurista.fi

Kultur drar in invånare och intäkter till kommunen

Kultur ger kommunen gott rykte och särskiljer kommunerna från varandra. Varje kommuns egen prägel på kulturens evenemang och platser gör kommunen mer tilltalande och stärker dess egen identitet. Att satsa på kultur bygger upp en tilltalande miljö och lockar också till sig högutbildade invånare till kommunen. Arbetsplatserna attraherar inte på egen hand till sig nya invånare om det enda sedan erbjuds är arbete och tråkigheter. Kommunens dragningskraft skapas av kulturen.

Det är lönsamt för kommuner att satsa på konst och kultur. En investerad euro i kultur ger ofta kommunen intäkter som är upp till tre gånger så stora som själva investeringen.¹ Satsningar på den kreativa branschen för med sig hållbar affärsverksamhet och företag till kommunen. Kultur är också ett arbete: år 2023 hade cirka 130 000 personer kulturyrken som sin huvudsyssla.² Kultur är inte en utgiftspost för kommunen utan en investering.

- Mänttä-Vilppula har profilerat sig som en konststad och lockar konstaktörer till staden med förmånligt boende och konstnärsgemenskap.
- Tammerfors har satsat långsiktigt på kultur och evenemang. Satsningen har gett resultat och Tammerfors lockar till sig inflyttare i rekordtakt.
- I Asikkala kommuns strategi slogs det fast att man ska satsa mer på kultur. Kommunen inrättade en ny tjänst som kulturproducent och nu har kulturverksamheten möjlighet att börja blomstra.
- I Kervo har kulturen gjorts till en del av hållbart boende. Kervo är känt för sin rivningskonst och staden ordnade också ett evenemang för framtidens bygande där kulturen har en viktig roll.
- Kajana stad stärker kulturens livskraft genom att satsa på ett nytt konstcampus. Inrättandet av konstcampuset är resultatet av ett långsiktigt arbete av de fria kulturfältets aktörer. Det kulturprogram som Kajana stad utarbetat ska nu börja omsättas i praktiken.
- Södra Österbotten är känt för sina evenemang: till exempel festivalen Provinssi, tangomarknaden Tangomarkinat, evenemangen Vauhtiajot och Solar Sound i Seinäjoki, Nummirock i Kauhajoki och musikfestivalen Ilmajoen musiikkijuhlat i Ilmajoki. Enligt en undersökning konsumerade festivalbesökarna år 2019 rentav 52,5 miljoner euro i Södra Österbotten.³
- Besökarna på festivalen Kuopio Tanssii ja Soi använde mer än 2,6 miljoner euro under evenemanget år 2024. Kuopio stad beviljade evenemanget 315 000 euro i understöd.
- Kuhmo är en liten stad till storleken men en desto större kulturstad. Kring den internationellt uppskattade kamarmusikfestivalen i Kuhmo har det under flera årtionden byggts upp ett starkt kulturkluster som skapar dragningskraft till området.
- Ekenäs nya museum Chappe har ökat turismen med 20 procent och nya restauranger har vuxit fram i staden.
- Vid planeringen och placeringen av evenemang i Vaala kommun har man valt att även ta hänsyn till fritidsboende och besökare från annan ort. På så sätt hålls kommunen mer attraktiv.
- I Sotkamo bestämde man sig för att satsa på kulturen. Genom att anställa en kulturproducent och göra andra kultursatsningar vill man öka kommunens attraktionskraft och stärka dess existens.

Kulturtjänsterna är kommuninvånarnas vardagsmat och guldkant

Kultur berör varje invånare i kommunen. Kultur är den del kommunens basservice och inte en elitistisk sak. Kulturen finns med överallt: exempelvis i daghem och skolor, inom den grundläggande konstundervisningen, inom äldreomsorgen, i hobbyer inom det fria bildningsarbetet, i offentliga utrymmen, i formgivning av vardagliga föremål – men också i radio, TV och böcker.

Enligt undersökningar uppskattar finländarna kultur och vill också att det satsat på det.⁴ Kulturtjänsterna utgör grunden för bildning. I biblioteken ges var och en en möjlighet till ett livslångt lärande och möten med låg tröskel. En lika tillgång till medborgar- och arbetarinstitutens utbud på alla håll i Finland främjar jämställdheten. Med hjälp av kulturtjänsterna kan varje invånare leva ett aktivt, kreativt och betydelsefullt liv. Kulturtjänster är förutom vardagsmat också något som ger guldkant i vardagen.

- I Rovaniemi genomfördes evenemang-
et Arkipäivä, där små kulturmöten
ordnades som överraskande stunder
på platser där människor rör sig i var-
dagen, som i apotek, simhallar, tåg-
och busstationer, bensinstationer och i
matbutiker.
- I Kuopio främjas barns och ungas väl-
befinnande med hjälp av konst och kul-
turmetoder, till exempel lyfts kompis-,
känslö-, och säkerhetskompetenser i
samarbete med konst- och kulturinsti-
tutioner, skolor, ungdomstjänster samt
med den tredje sektorn.
- I Iisalmi är offentlig konst en del av
vardagen. Runtom i Iisalmi finns det
ett flertal muralmålningar samt per-
manenta monument och statyer på
offentliga platser. Staden tillämpar
en-procentprincipen, vilket betyder att
det i budgeten för offentliga nybyggen
reserveras 1 % för konst.
- I Vieremä samlar ”Tule hetkesi nuotion
äärelle” invånare en gång i månaden
för att diskutera aktuella saker kring
pannkaffe över elden. De lokala fören-
ingarna presenterar där sin verksam-
het. Evenemangets huvudfokus är att
få träffa varandra och diskutera tillsam-
mans.
- I Vanda är orkestern Tempo verksam
i fem skolor. Utgångspunkten i musik-
hobbyverksamheten med låg tröskel
är gemenskap och social samvaro men
även att eleverna ska få ta del av hög-
klassig musikpedagogik.
- I Joensuu ordnas små kultursmakprov
”kulttuuritupsahduksia” med låg trös-
kel; Kulturupplevelser uppmuntrar
invånarna att ta del av kultur och
evenemang runt om i staden.
- I Taivalkoski har gymnasieelever möj-
lighet att få studiepoäng för att de del-
tar i kulturevenemang som besökare
eller är med och arrangerar dem.
- I Rantasalmi har kommunens gymna-
sium, blåsorkester och medborgarinsti-
tut ett nära samarbete som alla parter
gynnas av. Den lilla kommunens gym-
nasium har lyckats hållas vid liv genom
att det lockat till sig studerande till de-
ras musikteater- och studiotekniklinjer
från andra delar av Finland och även
från utlandet.
- Skolkonstnärer arbetar till exempel i
skolor i Åbo. Genom konstnärliga och
kreativa uttrycksformer får eleverna
undersöka företeelser i de olika läro-
ämnena.
- I till exempel Seinäjoki och Lahtis kan
man låna orkestrars eller teatrars sä-
songskort från biblioteken.
- En plan för kulturfostran finns redan i
cirka 230 kommuner.⁵ Kulturfostrans-
planen gör kulturupplevelser och
kreativ verksamhet inom småbarnspe-
dagogiken, den grundläggande utbild-
ningen och andra stadiet mer syste-
matisk och förankrar samarbetet med
kulturaktörerna i lärostrukturerna.
- I många kommuner för man kultur
hem till äldre genom att erbjuda digita-
la kulturinnehåll på webben som man
kan ta del av hemifrån, till exempel via
plattformen Lämpiö och tjänsten Alvar.

Bra kulturkondis ger välmående kommuninvånare

Finländarna upplever att kulturutbudet är viktigt för deras välbefinnande.⁶ Att regelbundet ta del av kultur håller invånarna friskare. Att delta i konst- och kulturverksamhet minskar ensamhet, stress och depression.⁷ Även små kulturmötena gör att man kan få träffa både gamla och nya bekanta och de väcker tankar och diskussion. Kulturtjänster ger också invånarna en orsak att ge sig ut vilket bidrar till ökad aktivitet, rörelse och sunda levnadsvanor.

Att invånarna mår bra är en förutsättning för en livskraftig kommun. Det är flerdubbelt billigare att satsa på

förebyggande tjänster såsom kulturtjänster, än att behandla sjukdomar. Till exempel är ungdomsteatrar och replokaler viktiga för unga som befinner sig i en jobbig livssituation. Och priset för att ha dem är litet i förhållande till kostnaderna för en eventuell utslagning.⁸ Dessutom beror storleken på kommunernas statsandel delvis på kommunens arbete med att främja hälsa och välfärd där kulturtjänsterna är en viktig del.⁹ Hur den egna kommunens kulturverksamhet mår kan kartläggas med hjälp av Institutet för hälsa och välfärds verktyg TEAviisari.¹⁰

- I Tammerfors kan seniorer få en kulturemiss från hälsocentralen och småbarnsfamiljer en gemensam aktivitetsremiss på rådgivningen.
- I Varkaus bjuds 6 månader gamla bebisar in till grupprådgivning där familjerna får träffa en hälsovårdare och en konstpedagog som arbetar i par. Vid sidan av vägning och mätning leker, rimmar och sjunger man. Det är en del i Taideneuvola-verksamheten var syfte är att med konstmetoder stärka den tidiga växelverkan mellan förälder och barn.
- I Vasa fungerar olika föreningar som kulturfaddrar för servicehem och sjukhusavdelningar och ordnar program där för dem.
- I Seinäjoki stöder musikskolan Rock Camp drogfri och positiv ungdomskultur i rock-anda. Musik är ett kraftfullt verktyg för att skapa innehåll i ungdomars liv och för att motverka känslan av utanförskap och illamående bland unga.
- I Lahtis ordnas DraamaLab som en del av arbets- och coachningstjänsterna för unga. I DraamaLab får unga skapa teater- och kulturupplevelser och bekanta sig med kulturbranschen.
- I Rovaniemi finns rytmorkestern Kunnan Pojat där både professionella musiker och yrkesmusiker som anställts med hjälp av lönesubvention, spelar tillsammans. Kunnan Pojat producerar kulturtjänster med låg tröskel genom att uppträda på byagårdar, daghem, service- och vårdhem, vårdinrättningar och dagcentraler.
- I Mäntyharju finns Luova jako som en del i matutdelningen. Luova jako delar till exempel ut sådant som behövs för att ha kultur som hobby samt inträdesbiljetter till olika kulturupplevelser.
- I Taivalkoski har det skapats mångsidiga kulturrutter som uppmuntrar till motion och rörelse såsom Satupolku (sagostigen) och kulturstigen Tuhan-sien tarinoiden Taivalkoski.
- I Kuopio är kulturkafét Kulttuurikahvila 60+ en plats för seniorer att mötas och samtala kring kultur.
- I Pieksämäki är arbetet med kulturell välfärd omfattande och väl förankrat i strukturerna. Samarbetet mellan sektorerna i kommunen och med välfärdsområdet fungerar bra.
- I Ijo kommun har man lyft fram kultur som ett av tre huvudteman i arbetet med att främja hälsa och välfärd.
- I Kauhajoki styrs Hyte-koefficientens tilläggsdel i statsandelen till skapande av tjänster som främjar hälsa och välfärd.
- Kaikukortet används redan i över hundra kommuner.¹¹ Med Kaikukortet får de unga, vuxna, familjer och äldre som har en tuff ekonomisk situation, uppleva och skapa kultur utan avgift.

Kommuner är kulturens beredskapscentraler

Kulturarvet och museerna är nationens minne. Genom att stärka den kulturella identiteten och skydda kulturregen-
dom kan man trygga kommuninvån-
arnas mentala kriställighet.¹²

Att få delta i kulturverksamhet är en grundläggande rättighet på alla ställen i Finland. Kulturen förenar oss och gör oss starkare. Kultur och konst är neutral mark där olika slags kommuninvånare kan mötas och samarbeta. Kulturverksamheten främjar dialog, delaktighet och gemenskap.

- Sockenkommun Tyrnävä vill att kommunens unga invånare också ska skapa starka rötter till sin hemkommun. Det sker till exempel genom att man tar hand om kulturmiljön och engagerar barn och unga i hembygdsarbetet.
- I Norra Karelen har man utarbetat guiden Miun kotiseutu för hembygdsfostran.
- Kommunerna Muhos, Utajärvi och Vaala stärker den gemensamma identiteten genom samarbetet med Rokua Geopark. Det gemensamma kulturarvet i Ule älvadal samlas ihop och används vid utvecklingsarbete och det kommuniceras om det. Inom konstprojektet Löytöretki taiteeseen skapas det miljökonstverk i området som bygger på berättelser.
- Uleåborg och 39 andra kommuner i norra Finland har förbundit sig förändra kulturklimatet, det vill säga att lyfta fram kulturen och göra det till en central del i utvecklingsarbetet. Hela området är med i genomförandet av kulturhuvudstadsåret i Uleåborg 2026
- Kommunerna i Kajanaland gjorde en ny, symfonisk heavy metal-version av sången Nälkämaan laulu. Det nära samarbetet mellan kommunerna i Kajanaland skapar mental försörjningsberedskap, samhörighet och samarbete i regionen.
- Lapua, Kauhava, Alajärvi och Evijärvi gjorde de regionala sommarkonstnärerna till en permanent del i kommunernas basverksamhet och -finansiering.
- I Helsingfors och Vanda ökar modellen Kultuurens fadderbarn- Kulttuurin kumilapset den kulturella jämlikheten mellan barnfamiljer och förebygger segregation i området.
- Hembygds- och invånarföreningarnas verksamhet skapar en grund för gemensamt deltagande.

Meddelandena har skapats tillsammans med Kommunernas nätverk av utvecklare av kulturverksamhet. Till nätverket hör kommunernas riksfattande och regionala utvecklingsuppgifter inom kulturverksamhet och de aktörer som arbetar med dessa.

Källor

1. Holm, Pasi ja Juho Tyynilä. 2022. "Kulttuurialan kehitys 2010–2020 ja kulttuurialan vaikutus työllisyyteen ja julkiseen." Helsingfors: Taloustutkimus Oy. https://kulttuurijataide.fi/wp-content/uploads/2022/10/Taloustutkimus_KULTTURY_2022.pdf.
2. Finlands officiella statistik (FOS): Kultur. Referensperiod: 31.12.2023. Helsingfors: Statistikcentralen. Hänvisad 27.9.2024. <https://stat.fi/julkaisu/clmaleenrbqf30bw-68qmf8vcg>.
3. Luonila, Mervi, Olli Ruokolainen, Katariina Oksanen-Särelä, Annika Kurlin Niiniahio, Sanna Vähäsantanen, & Aino Karppinen. 2022. "Taide- ja kulttuurifestivaalien aluetaloudelliset mekanismit: Aluetalousvaikutusten mittaamisen haasteet ja mahdollisuudet." Cuporen työpapereita 18. Helsingfors: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2022/taide- ja kulttuurifestivaalien_aluetaloudelliset_mekanismit_cuporen_tyopapereita_18.pdf
4. Nurmela, Sakari. 2022. "Akavan Erityisalat ry vaalitutkimus". Helsingfors: Kantar Public. https://www.akavanerityisalat.fi/files/12692/Kansalaisten_kasitykset_kulttuurista_hyvasta_hallinnosta_ja_tyotomyysturvasta_2022.pdf.
5. Planforkulturfostran.fi. Kulttuurikasvatussuunnitelmat kunnissa: tavoitteena yhdenvertaisuus ja monipuolisuus". Publicerad 22.3.2024. <https://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/kulttuurikasvatussuunnitelmat-kunnissa-tavoitteena-yhdenvertaisuus-ja-monipuolisuus/>
6. Nurmela, Sakari. 2022. "Kulttuuribaroometri 2022, Suomalaisten näkemykset kulttuurista 2022". Esbo: Kantar TNS. <https://skr.fi/serve/kulttuuritutkimus-2022>.
7. Fancourt, Daisy, and Finn, Saoirse. What Is the Evidence on the Role of the Arts in Improving Health and Well-Being? A Scoping Review. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2019. Health Evidence Network (HEN) synthesis report 67. <https://www.who.int/europe/publications/item/9789289054553>
8. Institutet för hälsa och välfärd. "Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannusesimerkit." Uppdaterad 12.12.2023. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/vaikutukset-ja-kustannukset/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-kustannusesimerkit#nuorisoteatteri>.
9. Institutet för hälsa och välfärd. "HYTE-koefficienten – ett incitament för välfärdsområdena." Uppdaterad 30.10.2024. <https://thl.fi/sv/teman/ledningen-av-framjandet-av-halsa-och-valfard/valfardsledning/regional-valfardsledning/hyte-koefficienten-ett-incitament-for-valfardsomradena>.
10. Institutet för hälsa och välfärd. "TEAvisari." Hänvisad 30.9.2024. <https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset?view=KUL>.
11. Kaikukortti.fi. "Ta i bruk Kaikukortti i området." Hänvisad 30.9.2024. <https://kaikukortti.fi/sv/mer-information/ta-i-bruk-kaikukortti-i-området/>
12. Säkerhetskommittén. 2017. "Säkerhetsstrategin för samhället 2017, statsrådets principbeslut 2.11.2017." Helsingfors: Försvarsministeriet. https://turvallisuuskomitea.fi/wp-content/uploads/2018/04/YTS_2017_svenska.pdf.